

Тематика практичних занять

№	Тема	ПЛАН	Завдання
1.	Культурно-історичні умови розвитку та організаційно-деонтологічні засади психотерапії дітей та підлітків	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія розвитку дитячої та підліткової психотерапії. 2. Предмет, цілі та завдання дитячої та підліткової психотерапії. 3. Дитяча психотерапія в структурі психологічної допомоги. 4. Специфіка роботи дитячого психотерапевта та її відмінність від допомоги дорослим. 5. Основні психотерапевтичні напрями (модальності). 6. Етичні проблеми дитячої психотерапії. Згода на основі інформованості (див. додаток 1). 	Експерес-тести, запитання для самоконтролю, роздумів, дискусії
2.	Психодинамічна традиція в дитячій психотерапії. Ігротерапія.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні концепти динамічної дитячої психотерапії та особливості застосування дитячого психоаналізу (А. Фройд, М. Кляйн, Віннікот). 2. Принципи застосування відповідного виду і методу дитячої та підліткової психотерапії; 3. Логіка терапевтичного процесу. 4. Обґрунтованість і доцільність застосування певних терапевтичних технік, компенсаторні можливості розвивальних психотехнік. 5. Метод піскової психотерапія (sand-play). 	Експрес-тести, запитання для самоконтролю, роздумів і дискусії, творчі завдання, психотерапевтичні вправи
3	Когнітивно-біхевіоральний напрям психотерапії дітей і підлітків	<ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості застосування когнітивно-поведінкової терапії (КПТ) у роботі з дітьми та підлітками. 2. Когнітивно-поведінкова ігрова терапія. Типові методики КПТ. Моделі адаптивних копінг-механізмів. 3. Навички діалектичної поведінкової терапії для подолання тривоги у дітей. 	тести, запитання для самоконтролю, роздумів і дискусії, творчі завдання, психотерапевтичні вправи
4.	Екзистенційно-феноменологічна орієнтація психотерапії дітей і підлітків	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика гуманістично-екзистенційного підходу (основні ідеї гуманізму, концепція самореалізації А. Маслоу). 2. Роль терапевта в гуманістичній психотерапії. Клієнт-центрований підхід у роботі з дітьми та підлітками. 3. Екзистенційний вимір дитячого розвитку. Відчуття сенсу, свободи, відповідальності. 4. Тема самотності, смерті та вибору в 	запитання для самоконтролю, роздумів і дискусії, творчі завдання, психотерапевтичні вправи

		<p>підлітковому віці.</p> <p>5. Психологічна допомога дитині при переживання горя.</p> <p>6. Можливості та обмеження екзистенційного підходу у дитячій психотерапії.</p>	
5.	Особливості дитячої психотерапевтичної практики	<p>1. Особливості психотерапевтичного контакту з дітьми. Принципи діяльності психолога, за С. Кузіковою</p> <p>2. Роль гри, символів та арттерапевтичних методів у дитячій психотерапії.</p> <p>3. Робота з батьками, труднощі та правила взаємодії.</p> <p>4. Особливості корекційної роботи: етапи, завдання.</p> <p>5. Етичні аспекти (конфіденційність, інформована згода, безпека).</p>	тести, запитання для самоконтролю, роздумів і дискусії, творчі завдання
6.	Психотерапевтичні підходи у роботі з підлітками та їхніми сім'ями.	<p>1. Психологічні особливості підліткового віку (ідентичність, автономія, конфлікт поколінь, пошук сенсу).</p> <p>2. Типові запити у психотерапії підлітків (тривожність, депресивні стани, поведінкові девіації, криза самооцінки, труднощі у стосунках з батьками).</p> <p>3. Основні терапевтичні підходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Психодинамічний (підліткова амбівалентність, перенесення і контрперенесення) — Когнітивно-поведінковий (переосмислення деструктивних переконань) — Гуманістичний (акцент на прийнятті та автентичності) — Сімейна системна терапія (підліток як «симптом сімейної системи»). <p>4. Етичні принципи роботи з підлітками (конфіденційність, баланс довіри між клієнтом і батьками) див.додаток до теми 1. Понформована згода.</p>	запитання для самоконтролю, роздумів і дискусії, творчі завдання
7.	Ігрова терапія як метод психологічної допомоги дітям	<p>1. Історія становлення ігрової терапії (А Фройд, М. Кляйн, В. Екслейн, Д. Віннікот).</p> <p>2. Основні напрями ігрової терапії: психоаналітична, клієнт-центрована, когнітивно-поведінкова, системна сімейна терапія.</p> <p>3. Види ігрової терапії: недирективна і</p>	

		<p>директивна ігрова терапія.</p> <p>4. Вимоги до особистості ігротерапевта.</p> <p>5. Структурована ігрова терапія. Іграшки та матеріали.</p> <p>6. Перелік основних іграшок та матеріалів у терапевтичному кабінеті.</p> <p>7. Принципи ігрової терапії. Правила, яких треба дотримуватися в ігровій терапії.</p> <p>8. Ігрова методика десенсибілізації страху.</p>	
8.	Травмотерапія. Посттравматичний стресовий розлад у підлітків і дітей	<p>1. Психотерапія з дітьми та підлітками, які пережили травму та втрату.</p> <p>2. Поширеність ПТСР (за критеріями DSM-IV). Розвиток і протікання.</p> <p>3. Ризик і прогностичні фактори. Функціональні наслідки ПТСР.</p> <p>4. Посттравматичний стресовий розлад у підлітків і дітей старше 6 років.</p> <p>5. Посттравматичний стресовий розлад у дітей 6 років і молодше.</p> <p>6. Діагностичні особливості. Супутні особливості, що підтримують діагностику.</p>	

Додаток до теми 1

Зразок форми згоди на основі поінформованості для дитини (за Крістіною Бремс)

ЗГОДА НА ОСНОВІ ПОІНФОРМОВАНОСТІ

Я розумію, що починаю терапію у цій клініці. Це означає, що я сяду з терапевтом і обговорюватиму себе, свою сім'ю та будь-які проблеми чи розбіжності, які можуть мати місце. Я розумію, що у терапевта є відеокамера і він використовує її, щоб записувати нас, коли ми розмовляємо чи граємося. Я також знаю, що ці касети є секретними та записи на них знищуються щотижня. Я знаю, що не маю говорити про те, про що не хочу. Мій терапевт не може змусити мене зробити щось проти моєї волі. Я також знаю, що маю право сказати, що ще не хочу приходити сюди.

Я розумію, що те, що я розповідаю терапевту, залишається між нами і що мій терапевт може повідомляти моїм батькам тільки те, як я почуваюся – краще чи гірше. Мій терапевт не розповідає батькам, що я говорю про них чи свою сім'ю.

Єдині обставини, коли мій терапевт може повідомити інших осіб про те, що я сказав, якщо я повідомив, що хтось завдає мені шкоди в тій чи іншій формі. Наприклад, якщо хтось б'є мене так сильно, що залишаються синці, мій терапевт повинен повідомити про це інших. Якщо я повідомляю свого терапевта, що хочу завдати шкоди собі, терапевт також повинен повідомити їх про це.

Якщо терапевт хоче повідомити інформацію про мене ще комусь, крім моїх батьків, мої батьки і я маю дати на це письмову згоду.

Я згоден підтвердити моєму терапевту, що тепер знайомий з усіма складовими терапії. Я пишу своє ім'я на цьому документі, щоб підтвердити, що я згоден почати терапію.

Ім'я дитини (написано дитиною)

Ім'я дитини (написано терапевтом) Дата

Завдання до теми 5.

1. Виконати вправи:

Вправа 1. «Створення терапевтичного альянсу». Інструкція: студенти діляться на трійки. Рольова гра: терапевт, дитина, спостерігач.

Вправа 2. «малюнок як інструмент діагностики і терапії» - аналіз дитячих малюнків.

Вправа 3. «Казка про емоцію» - створення короткої терапевтичної історії.

2. Завдання для самостійної роботи: підготувати короткий аналіз кейсу (опис дитини, проблема, терапевтичний метод, очікуваний результат).

Практичне завдання до теми 6:

1. Аналіз ситуації: «Підліток, який не бачить сенсу в навчанні». Завдання: як би ви провели бесіду з позиції екзистенційного підходу?

2. Підготувати есе (1-2 стор.) «Як гуманістичний підхід може допомогти підлітку пережити кризу самоідентичності?».

Завдання для самостійної роботи до теми 6.

1. Підготувати короткий опис (до 2 сторінок) реального або вигаданого випадку психотерапевтичної роботи з підлітком. Проаналізувати вплив сімейної системи на поведінку підлітка.

2. Провести кейс-аналіз ситуації: підліток 15 років виявляє агресію до матері, ізолюється, має проблеми в школі. Обговорити в групі:

- ймовірні причини поведінки;
- роль сімейної системи;
- можливу стратегію терапевта.

Завдання до теми 7.

Робота в малих групах.

1. Завдання: розробити сценарій короткої ігрової сесії для дитини старшого дошкільного віку, яка переживає страх розлуки з батьками. Презентація групових напрацювань.

2. Міні практикум: ознайомлення з базовими інструментами (іграшки, фігурки, матеріали).

3. Відпрацювання прийомів емпатичного відгуку та підтримки через гру.